IQRO JURNALI , IQRO JOURNAL, ИКРО ЖУРНАЛИ
ISSN:2181-4341| wordlyknowledge.uz/index.php/iqro
Volume 22 Issue 01 IYUN 2026

XITOY TILINI O‘QITISHDA SUN’IY INTELLEKT VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Nizomiddinova Malika Farxod qizi
O‘qituvchi, Diplomat University, Toshkent

Annotatsiya: Ushbu maqolada xitoy tilini o‘qitish jarayonida sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish masalalari tahlil qilinadi. Tadqiqotda zamonaviy ta’lim platformalari, mobil ilovalar, virtual o‘quv muhitlari hamda sun’iy intellekt asosidagi vositalarning til o‘rganishdagi ahamiyati yoritilgan. Ushbu texnologiyalarning talabalarning tinglab tushunish, gapirish, o‘qish va yozish ko‘nikmalarini rivojlantirishdagi o‘rni hamda ta’lim samaradorligini oshirishga ta’siri ko‘rib chiqiladi. Maqolada raqamli texnologiyalarni xitoy tili darslariga integratsiya qilishning afzalliklari va mavjud muammolari yuzasidan ilmiy xulosalar berilgan.

Kalit so‘zlar: Xitoy tili, sun’iy intellekt, raqamli texnologiyalar, til o‘qitish metodikasi, masofaviy ta’lim, ta’lim innovatsiyalari, til kompetensiyasi.

Kirish qismi: XXI asrda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta’lim tizimida tub o‘zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Xususan, sun’iy intellekt (SI) va raqamli texnologiyalar ta’lim jarayonini modernizatsiya qilish, o‘quvchilarning bilim olish imkoniyatlarini kengaytirish hamda ta’lim samaradorligini oshirishda muhim omil sifatida namoyon bo‘lmoqda. Chet tillarini, jumladan, xitoy tilini o‘qitishda ham ushbu texnologiyalardan foydalanish dolzarb masalalardan biriga aylangan.

Bugungi kunda xitoy tili xalqaro muloqot, iqtisodiy hamkorlik va madaniy almashinuvning muhim vositalaridan biri sifatida dunyo miqyosida keng o‘rganilmoqda. Xitoyning global iqtisodiyotdagi o‘rni ortib borayotgani sababli ushbu tilni o‘rganishga bo‘lgan ehtiyoj ham tobora kuchaymoqda. Biroq xitoy tilining fonetik, leksik va ieroglifik yozuv tizimiga xos murakkab jihatlari uni o‘qitishda zamonaviy va samarali metodlarni qo‘llashni talab etadi.

Sun’iy intellekt texnologiyalari, jumladan, aqlli o‘quv platformalari, chatbotlar, nutqni tanish tizimlari va avtomatik baholash vositalari ta’lim jarayonini individuallashtirish imkonini bermoqda. Raqamli texnologiyalar esa multimedia resurslari, mobil ilovalar, virtual sinflar va interaktiv platformalar orqali talabalarning o‘quv faoliyatini faollashtiradi hamda mustaqil ta’lim olish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Ushbu vositalar xitoy tilining talaffuzi, ierogliflarni yozish va eslab qolish, tinglab tushunish hamda muloqot ko‘nikmalarini shakllantirishda samarali natijalar bermoqda.

Mazkur maqolaning maqsadi xitoy tilini o‘qitishda sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalarning o‘rni hamda imkoniyatlarini ilmiy jihatdan tahlil qilish, ularning ta’lim samaradorligiga ta’sirini o‘rganish va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot davomida zamonaviy pedagogik yondashuvlar, innovatsion texnologiyalar hamda xorijiy tajribalar asosida xitoy tili ta’limini takomillashtirish masalalari yoritiladi. Natijada sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalarning xitoy tilini o‘qitish sifatini oshirishdagi ahamiyati hamda ularni ta’lim jarayoniga samarali integratsiya qilish yo‘llari aniqlanadi.

Tahlillar qismi: Xitoy tilini o‘qitishda sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalardan foydalanish ta’lim jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshirmoqda. Zamonaviy texnologiyalar o‘quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda ta’lim mazmunini moslashtirish, bilimlarni nazorat qilish va o‘quv jarayonini optimallashtirish imkoniyatini yaratadi. Shu sababli mazkur vositalarning xitoy tili ta’limidagi o‘rni va ta’sirini tahlil qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

Avvalo, sun’iy intellekt asosidagi ta’lim platformalari o‘quvchilarning bilim darajasi va o‘zlashtirish sur’atini tahlil qilib, ularga mos o‘quv materiallarini tavsiya etadi. Bunday tizimlar adaptiv ta’lim tamoyiliga asoslanib, har bir talabaning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash imkonini beradi. Natijada o‘quv jarayoni shaxsiylashtiriladi va o‘quvchilarning til o‘rganishga bo‘lgan motivatsiyasi ortadi.

Xitoy tilining asosiy murakkab jihatlaridan biri to‘g‘ri talaffuz va tonlarni o‘zlashtirish hisoblanadi. Nutqni tanish texnologiyalari (speech recognition) yordamida talabalar talaffuzdagi xatolarini aniqlash va ularni tuzatish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Masalan, sun’iy intellekt asosidagi dasturlar foydalanuvchining nutqini standart talaffuz bilan taqqoslab, fonetik kamchiliklar haqida tezkor tavsiyalar beradi. Bu esa ayniqsa tinglab tushunish va gapirish ko‘nikmalarini rivojlantirishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Raqamli texnologiyalarning yana bir afzalligi xitoy ierogliflarini o‘rganish jarayonida namoyon bo‘ladi. Mobil ilovalar va interaktiv platformalar ierogliflarning yozilish tartibini animatsion shaklda ko‘rsatib, ularni yodlashni osonlashtiradi. Shuningdek, gamifikatsiya elementlari, ya’ni o‘yin texnologiyalaridan foydalanish o‘quvchilarning darsga qiziqishini oshiradi va bilimlarni mustahkamlashga yordam beradi.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, chatbotlar va virtual yordamchilar talabalarning mustaqil ta’lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi. Ular foydalanuvchi bilan xitoy tilida muloqot qilish, savollarga javob berish va grammatik xatolarni aniqlash kabi funksiyalarni bajaradi. Natijada talabalar real til muhitiga yaqin sharoitda mashq qilish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Bu esa kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi.

Shu bilan birga, sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalarni ta’lim jarayoniga joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, texnik infratuzilmaning yetarli emasligi, internet sifati bilan bog‘liq muammolar, ayrim pedagoglarning raqamli kompetensiyasining pastligi hamda sun’iy intellekt tizimlariga haddan tashqari bog‘lanib qolish xavfi ta’lim samaradorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Bundan tashqari, ayrim avtomatlashtirilgan tizimlar tilning madaniy va pragmatik jihatlarini to‘liq qamrab ololmasligi sababli o‘qituvchining roli hanuzgacha muhim bo‘lib qolmoqda.

Umuman olganda, o‘tkazilgan tahlillar xitoy tilini o‘qitishda sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalar an’anaviy ta’lim usullarini samarali to‘ldiruvchi innovatsion vosita ekanligini ko‘rsatadi. Ular ta’lim sifatini oshirish, o‘quvchilarning mustaqil ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish hamda til kompetensiyalarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Shu bois kelgusida ushbu texnologiyalarni ta’lim tizimiga kengroq integratsiya qilish va ulardan foydalanish metodikasini takomillashtirish zarur hisoblanadi.

Natijalar qismi: Xitoy tilini o‘qitishda sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalardan foydalanish bo‘yicha olib borilgan tahlillar ushbu vositalarning ta’lim sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatdi. Zamonaviy texnologiyalar o‘quv jarayonini individuallashtirish, o‘quvchilarning bilim darajasini muntazam monitoring qilish hamda o‘quv materiallarini ularning ehtiyojlariga moslashtirish imkonini beradi. Natijada ta’lim jarayoni yanada samarali va interaktiv tus oladi. Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, sun’iy intellekt asosidagi platformalar xitoy tilining murakkab jihatlari, xususan, tonlar, talaffuz va ierogliflarni o‘zlashtirishda sezilarli yordam beradi. Nutqni tanish texnologiyalari orqali talabalar o‘z talaffuzidagi kamchiliklarni tezda aniqlab, ularni bartaraf etish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Shuningdek, mobil ilovalar va interaktiv dasturlar yordamida ierogliflarni yozish va yodlash jarayoni ancha osonlashadi.

Tadqiqot natijalari raqamli texnologiyalar o‘quvchilarning darslarga bo‘lgan qiziqishini oshirishini ham tasdiqladi. Multimedia vositalari, videodarslar, virtual sinflar va gamifikatsiya elementlari o‘quvchilarning faol ishtirokini ta’minlaydi hamda ularning mustaqil ta’lim olish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Ayniqsa, chatbotlar va virtual yordamchilar orqali xitoy tilida

muloqot qilish imkoniyati kommunikativ kompetensiyaning shakllanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Biroq tahlillar davomida ayrim muammolar ham aniqlandi. Jumladan, texnik vositalarning yetarli emasligi, internet tarmog‘idagi uzilishlar, ayrim o‘qituvchilarning raqamli texnologiyalardan foydalanish bo‘yicha malakasining yetarli darajada shakllanmaganligi hamda sun’iy intellekt tizimlarining ayrim hollarda tilning madaniy va kontekstual jihatlarini to‘liq ifodalay olmasligi ma’lum bo‘ldi. Shu sababli texnologiyalarni ta’lim jarayoniga joriy etishda o‘qituvchining metodik rahbarligi va nazorati muhim omil bo‘lib qolmoqda.

Umumiy natijalarga ko‘ra, sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalar xitoy tilini o‘qitish samaradorligini oshirish, o‘quvchilarning til ko‘nikmalarini rivojlantirish hamda ta’lim jarayonini zamonaviy talablarga moslashtirishda katta imkoniyatlarga ega. Ularni ta’lim tizimiga maqsadli va tizimli ravishda integratsiya qilish xitoy tili ta’limining sifatini yanada yaxshilashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, pedagoglarning raqamli kompetensiyasini rivojlantirish va texnik infratuzilmani takomillashtirish ushbu jarayonning muvaffaqiyatli amalga oshirilishida muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qismi: Xitoy tilini o‘qitishda sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalardan foydalanish ta’lim jarayonini modernizatsiya qilishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. O‘tkazilgan tahlillar shuni ko‘rsatdiki, mazkur texnologiyalar o‘quvchilarning til ko‘nikmalarini rivojlantirish, ta’lim samaradorligini oshirish hamda o‘quv jarayonini individuallashtirishda keng imkoniyatlar yaratadi. Ayniqsa, sun’iy intellekt asosidagi platformalar, nutqni tanish tizimlari, chatbotlar va mobil ilovalar xitoy tilining fonetik, leksik hamda ieroglifik xususiyatlarini o‘zlashtirishda samarali vosita bo‘lib xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari raqamli texnologiyalardan foydalanish o‘quvchilarning darslarga bo‘lgan qiziqishini oshirishi, mustaqil ta’lim olish ko‘nikmalarini rivojlantirishi va kommunikativ kompetensiyalarni shakllantirishga ijobiy ta’sir ko‘rsatishini tasdiqladi. Shu bilan birga, texnologiyalarni ta’lim jarayoniga joriy etishda texnik infratuzilma, internet sifati va pedagoglarning raqamli savodxonligi bilan bog‘liq ayrim muammolar mavjudligi aniqlandi. Shunday qilib, sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalar an’anaviy ta’lim metodlarini to‘ldiruvchi va takomillashtiruvchi innovatsion vosita sifatida xitoy tili ta’limida muhim o‘rin egallaydi. Kelgusida ushbu texnologiyalardan samarali foydalanish metodikasini yanada rivojlantirish, o‘qituvchilarning kasbiy malakasini oshirish hamda zamonaviy raqamli ta’lim muhitini yaratish xitoy tilini o‘qitish sifatini yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qiladi. Natijada raqobatbardosh, zamonaviy texnologiyalar bilan ishlash ko‘nikmasiga ega va xitoy tilini puxta egallagan mutaxassislarni tayyorlash imkoniyati kengayadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Vygotskiy L.S. Pedagogicheskaya psixologiya. – M.: Pedagogika, 1991. – 480 s.
2. Ellis R. The Study of Second Language Acquisition. – 2nd ed. – Oxford: Oxford University Press, 2008. – 824 p.
3. Abdullayeva, M. "MILLIY-MADANIY KOMPONENT: MOHIYATI, TURLARI VA TARJIMADA IFODALANISHI. FAN, TA’LIM, MADANIYAT VA INNOVATSIYA JURNALI| JOURNAL OF SCIENCE, EDUCATION, CULTURE AND INNOVATION, 4 (4), 25–29." 2025,
4. UNESCO UNESCO. Artificial Intelligence and Education: Guidance for Policy-makers. – Paris: UNESCO Publishing, 2021. – 64 p.
5. Dildora Ulug'bek qizi Mamadjanova. METHODS OF EDITING ARTISTIC METAPHORS AND FIGURATIVE MEANS. (2025). *Академические исследования в современной науке*, *4*(19), 154-158. https://doi.org/10.71337/inlibrary.uz.arims.81605

6. Mamadjanova, D. (2025). METHODS OF EDITING ARTISTIC METAPHORS AND FIGURATIVE MEANS. *Academic Research in Modern Science*, *4*(19), 154-158. https://doi.org/10.5281/zenodo.15285600
7. Abdullayeva M. Nofilologik yo‘nalishlarda chet tilini o‘qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining o‘rni // *Oliy harbiy ta’lim muassasalarida chet tili o‘qitish samaradorligini oshirishning nazariy va amaliy asoslari* mavzusidagi respublika ilmiy anjuman materiallari to‘plami. – Chirchiq: Quruqlikdagi qo‘shinlar instituti, 2025. – T. 1. – № 1. – B. 167–171.